

forum for
natur og
friluftsliv
Nordland

Fauske, 20. mai 2011

Norges Vassdrags- og Energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

E-post: nve@nve.no

Uttalelse til søknader om bygging av Skavlhaugelva kraftverk i Bodø kommune, Nordland.

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland, FNF Nordland, er et nettverk for 14 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Nordland, med til sammen over 20 000 medlemskap. FNF Nordland arbeider for å sette friluftslivet og dets behov på dagsorden og øke bevisstheten om helse og livskvalitet samt viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet rundt oss. FNF Nordland arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. De frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene er med sin demokratiske styreform og åpne medlemsadgang et talerør for de store grupper av allemannsrettighetshavere i norsk utmark.

Denne uttalelsen er gitt i nært samarbeid med Turistforeningen i Nordland, Norsk Ornitologisk Forening Nordland og Naturvernforbundet.

Sammendrag

Skavlhaugelva kraftverk planlegges i et vakkert, bonært og viktig friluftslivsområde i Bodø kommune. Det er mye ferdsel i området og det er flere merkete og umerkede stier. Det omsøkte tiltaket vil ha negativ virkning på viktige landskapselementer som danner opphav til naturopplevelser, bl.a. to godt synlige fossefall. Når man ferdes i området er det følelsen av uberørthet som er en av de viktigste opplevelseskvalitetene. Bygging av anleggsvei, kraftstasjon og kraftlinjer vil forringe naturopplevelsene i dette svært viktige friluftslivsområdet. Samfunnsnyttan av å ta vare på slike områder er mange, men først og fremst at de stimulerer til økt friluftsliv og aktivitet, som igjen gir store helsegevinster.

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland

Storgt. 39, 8200 Fauske

Tlf: 952 26425

www.fnf-nett.no/nordland

nordland@fnf-nett.no

Medlemmer i FNF Nordland: Turistforeningene i Nordland, KFUM/ KFUK Speidere på Helgeland, Norges speiderforbund i Salten, Norges Jeger og Fiskeforbund Nordland, Nordland Orienteringskrets, 4H Nordland, Naturvernforbundet i Nordland, NOF Nordland, Syklistenes Landsforening Bodø, Salten Naturlag, Leknes Padleklubb, Polarsirkelen Friluftsråd, Ofoten Friluftsråd, Vesterålen Friluftsråd

FNF Nordland er svært negativ til vannkraftutbygging i populære og lett tilgjengelige (bonære) friluftslivsområder. Deler av influensområdet omfatter også et statlig sikra friluftslivsområde og vil medføre et tap på totalt 4,6 km² inngrepsfritt areal og omklassifisering av villmarkspregede områder i et område som i dag er klassifisert som inngrepsfritt fra fjord til fjell. En eventuell realisering av Skavlhaugelva kraftverk vil ha så store negative konsekvenser for natur- og friluftslivsverdier at det omsøkte tiltaket ikke bør gis konsesjon.

Generelle merknader:

Nordland har et kraftoverskudd på over 40 %, og en begrenset overføringskapasitet. Det er ingen hastesak med en storstilt småkraftutbygging i Nordland. FNF Nordland understreker at vi ikke er negative til en hver form for vannkraftutbygging, men vi ser det som en viktig målsetning at de tiltakene som er minst konfliktfylte og mest miljøvennlige får prioritet på sterkt pressede overføringslinjer. De mange planene for bygging av vannkraftverk kan medføre at energiproduksjon blir en av de viktigste årsakene til tap av inngrepsfrie naturområder og at andre verdier knyttet til natur og friluftsliv i årene som kommer vil gå tapt.

Det finnes mye forskning som bygger opp under påstanden om at det enkle friluftslivet er nordmenns viktigste arena for fysisk aktivitet. Og fysisk aktivitet er en av de viktigste grunnpillarene i folkehelsearbeidet. Derfor må områder som stimulerer til økt friluftsliv og aktivitet også sikres for nye generasjoner med friluftslivsutøvere. Nordland fylkeskommune er gjennom folkehelseloven gitt et særlig ansvar for folkehelsearbeidet i Nordland, investerer mye ressurser i å utarbeide et tilfredsstillende og lokalt forankret kunnskapsgrunnlag om hva som er de viktigste friluftslivsområdene rundt om i kommunene. Kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder etter DN-håndbok 25 gjennomført og tilgjengelig på innsynsløsning hos Salten Regionråd: <http://www.kart.salten.no/>.

I det følgende gir vi vår vurdering av tiltakssøknaden og kommer med vår tilrådning i forhold til om tiltaket bør få konsesjon eller ikke:

Friluftsliv

Det omsøkte tiltaket vil ikke bare redusere inngrepsfrie areal, men vil også være et inngrep i et område som er et statlig sikra friluftslivsområde (se vedlegg, figur 2). Gjennom friluftslivskartleggingen til Salten friluftsråd, er området ovenfor tiltaket vurdert som et svært viktig friluftslivsområde (verdi A).

Dersom landskapet og naturverdiene forringes i tilstrekkelig grad vil området bli lite attraktivt som friluftslivsområde. Tap eller forringelse av viktige landskapselementer som vannfall og elvestrenger er dermed svært negativt. Vannkraftutbygging medfører en del sekundære inngrep og forstyrrelser gjennom trafikk og støy. En 2,2 km lang anleggsvei og nesten like lang kraftlinje vil ut i fra et landskapsperspektiv ha en negativ effekt og redusere opplevelseskvalitetene. Det planlegges også en del helikoptertransport i anleggsfasen, noe som vil resultere i støy og forstyrrelser som vil ha negativ effekt for biologisk mangfold (fugl

og vilt) og friluftsliv. Området er unikt i friluftslivssammenheng og bærer preg av villmark og urørt område, og uberørt natur er en av de viktigste årsakene til at folk utøver friluftsliv i Norge.

Det fins spor etter mulig tidligere bosetting, og vassdraget er sportsfiskeinteressant. Dette er et område som forener kulturlandskap med artsrik åpen furuskog, strandperler og fjellterreng innen rimelig korte avstander. Som det kommer frem i søknaden inngår influensområdet i et rikt elgvald, og det selges jaktkort for rype og fiskekort for Børvatnet. Det fiskes også i Tindvatna oppstrøms influensområdet. Vest for Børelva og Børvatnet mot Åselitinden (som også omfatter strandområder ved Djupfjorden) er et statlig sikra friluftslivsområde. P.g.a. et økt press på friluftslivsområder i strandsonen og nærområdene er hensikten å sikre disse områdene for innbyggerne for å stimulere til økt friluftsliv og oppnå fysisk aktivitet og bedre helse.

Blant Børvasstindan er Børtinden (1046 moh) et populært turmål (se vedlegg, figur 1) og er godt synlig fra byen. Bodø og Omegn Turistforening (BOT) legger ned mye innsats for tilrettelegging og arrangerer fotturer i området. Det går bl.a. flere merkede turløyper tilknyttet inn til den ubetjente Lurfjellhytta sør for Åselitindan, vanligste turen starter ved parkeringsplassen ved Børvatnet . Det er ferdsel også langs umerkede løyper til Åselitindan kort ovenfor inntaksområdet.

I søknaden vurderes tiltaket å få liten til middels negativ konsekvens (-/--) for brukerinteresser og friluftsliv. FNF Nordland er derimot svært negativ til utbygging i slike populære, bonære og lett tilgjengelige friluftslivsområder og mener en realisering av Skavlhaugelva kraftverk vil ha en større negativ konsekvens for friluftsliv enn vurderingen i søknaden.

Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON)

Det omsøkte tiltaket planlegges i INON-sone 2, og vil medføre omklassifisering av villmarksprega områder og areal innenfor INON-sone 1. Totalt sett vil utbyggingen medføre et tap på 4,6 km² inngrepsfritt areal og vil er et inngrep i et område som i dag er klassifisert som inngrepsfritt fra fjord til fjell.

Presset på inngrepsfrie arealer i Nordland er stort. Nordland mistet i perioden 1988-2003 701 km² villmarkspregede områder og 978 km² inngrepsfrie naturområder. 53 prosent av tapet av villmarkspregede områder skyltes vassdragsregulering, vannkraftutbygging og kraftledninger. Kartleggingen for perioden 2004-2008 viser at det fortsatt er et stort utbyggingspress da 142 km² inngrepsfrie naturområder og 16,7 km² villmarksprega områder gikk tapt i Nordland. Og vassdrags- og energisektoren står for ca. 40 prosent av bortfallet. Tap av INON og et økende press på inngrepsfrie områder er i strid med nasjonal arealpolitikk, hvor det i flere stortingsmeldinger de senere årene er uttrykt at det skal planlegges på en måte som tar hensyn til at inngrepsfrie naturområder i størst mulig grad bevares for framtida. I Stortingsproposisjon 1 S (2009-2010) fra Miljøverndepartementet, er INON et eget arbeidsmål som går ut på ”å sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på”.

Biologisk mangfold

Naturmangfoldloven er den mest sentrale loven innen naturforvaltning i Norge og er en sektorovergripende lov som skal virke sammen med annet lovverk. Lovens §§ 8 – 12 omhandler hvilke forvaltningsprinsipper som skal utgjøre rammene for forvaltningen: Alle tiltakshavere plikter å kvittere ut at de bygger sine søknader og utredninger på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Dersom det er knyttet usikkerhet til tiltakets effekter på naturmangfoldet, og kunnskapsgrunnlaget ikke er godt nok, skal føre – var - prinsippet legges til grunn. FNF Nordland oppfatter at utredningen og vurderingene for biologisk mangfold ikke er basert på et tilfredsstillende kunnskapsgrunnlag. Spesielt når det gjelder dagens tilstand for fisk og særlig botaniske verdier, fugl og bunndyrsfauna. Vurderingene består av mange usikkerhetsmomenter og antakelser om naturverdiene knyttet til elva og området.

Den planlagte atkomstveien vil medføre en del skogshogst, med innslag av gamle ospetrær som kan ha verdi for det biologiske mangfoldet. Ospa er et av våre viktigste treslag i forhold til biologisk mangfold, for her vokser sjeldne lavarter, moser og vedboende sopp. Ospa er også leveområde for hakkespetter som lager reirhull i gamle gamle ospetrær, som andre fuglearter, f.eks. spurveugle, igjen drar nytte av å bruke til reirplass. Hakkespettene er derfor nøkkelararter i økosystemet, og indikerer ofte et rikt artsmangfold.

Det er store naturverdier knyttet til næromliggende områder, mye p.g.a. berggrunnen. Børvatnet naturreservat (på østsiden av Børvatnet), ble opprettet for å ta vare på en forekomst av marisko i rasmark, som også er den nest største kjente forekomsten av marisko i Norge. *Formålet med fredningen er å bevare et område med lågurtbjørkeskog, rasmark og store forekomster av kravfulle plantearter, samt den tilhørende fauna.* Selv om reservatet ligger utenfor influensområdet, gir det likevel en viss indikasjon på at det kan være botaniske verdier knyttet til influenseområdet til det omsøkte tiltaket. I vurderingene om biologisk mangfold kommer det også frem at ” *Potensialet for kravfulle rødlistede arter er imidlertid til stede, ettersom berggrunnen i området er baserik*”.

Konklusjon:

FNF Nordland konkluderer med at bygging av Skavlhaugelva kraftverk vil gi følgende konsekvenser:

- Tap av INON og omklassifisering av villmarkspregede områder i et område som i dag er klassifisert som inngrepsfritt fra fjord til fjell
- Forringelse av landskapskvaliteter og naturopplevelser,
- Negativ effekt på utøvelse av friluftsliv i et bonært og viktig friluftslivsområde som dessuten omfatter et statlig sikra friluftslivsområde.

FNF Nordland henstiller med dette om at konsesjon for Skavlhaugelva kraftverk ikke blir gitt.

For FNF Nordland

Erling Solvang
Arbeidsutvalgsleder

Gisle Sæterhaug
Koordinator arealforvaltning

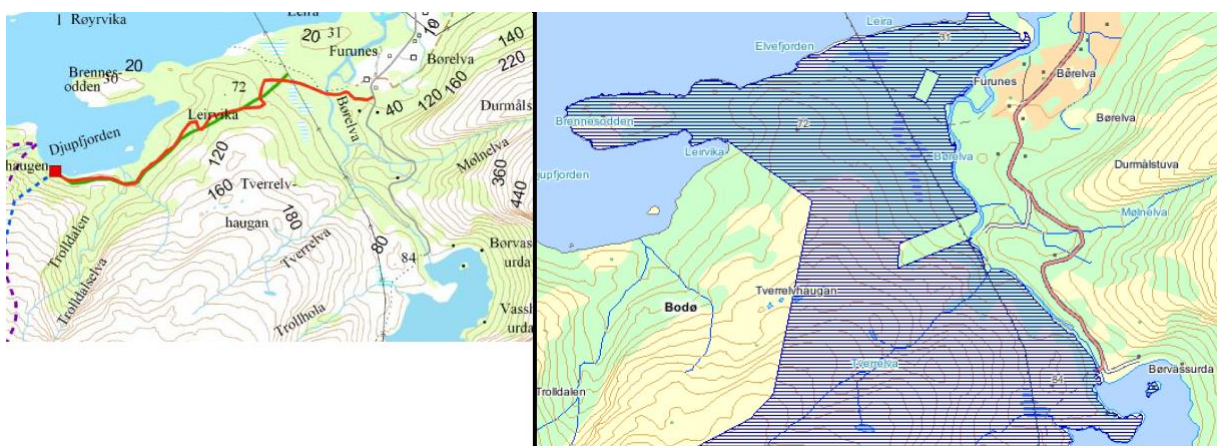
Kopi til

Bodø kommune
Nordland fylkeskommune, Plan og Miljø
Fylkesmannen i Nordland, Miljøvernavdelingen
Friluftslivets Fellesorganisasjon
Sametinget
Reindriftsforvaltningen i Nordland
Saltens Friluftsråd

Vedlegg

Figur 1 Kartutsnitt hentet fra <http://www.godtur.no/> ”Utgangspunkt for turen er Børvatnet. Fra p-plassen ved vatnet går du rett vestover, over brua, og sikter deg inn på den snaut bevokste og iøynefallende ryggen mellom Tverrelva og Trollhola som leder opp til Vardfjellet. Her er det tydelig sti. Oppe på Vardfjellet får du et praktfullt utsyn mot alle Åselitindan, og etter hvert også mot Tindvatnan og Skavlhaugelva. Fra toppen (Børtinden) er det et imponerende utsyn mot bruene rundt Saltstraumen, mot byen, Landegode og Lofoten. Skal du virkelig nyte denne opplevelsen når den er på sitt aller fineste, er ei midtsommernatt ved varden på Børtind noe av det flotteste du kan oppleve i Bodø kommune.” (http://www.godtur.no/godtur/nyartikkel/dbarticle_preview.aspx?id=3721)

Figur 2 Kartutsnittet til venstre viser planlagt kraftstasjon (rød prikk) og anleggsvei (rød linje). Tiltaket vil berøre et statlig sikra friluftsområde (utsnittet til høyre).